

Τὸ πνευματικὸν ἀποκρίθῃ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κόσμου καὶ ἐπιπέσει ἐπὶ τὴν ἀνθρώπινον ζωὴν καὶ ἐκείνη ἀποκρίθῃ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ πνεύματος καὶ ἐπιπέσει ἐπὶ τὸν κόσμον. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον.

Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον.

Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον.

Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον.

Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον.

Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα. Ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ κόσμου ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐστὶν ἡ ἀποκρίθῃς τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν κόσμον.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΣΑ ΜΙΑ ΜΟΡΦΗ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ

Τὸ νὰ λές τί ἔχεις μέσα στό μυαλό σου καί στήν καρδιά σου εἶναι στήν ἀνθρώπινον ζωὴ κάτι ἀπ' τίς πιό χτυπητές χαρές, ἀπ' τίς πιό ἔντονεσ ἀπολαύσεις. Κί' ἡ δημιουργία, ἡ καλλιτεχνική δημιουργία—ὕψηλῃ ἡ μέτρια, δέν ἔχει σημασία—εἶναι ἡ πιό ἄρτια, ἡ πιό ἀληθινή μορφή τῆς ἐξομολογήσεως. Νά στριφογυρνᾷς στόν κόσμο, ν' ἀγγίξῃς τῆ βρώμα τῆς ζωῆς μέ τίς ἄκρες τῶν δακτύλων σου, ἔχοντας τὸ δέρμα τρυφερό πάντα, διάφανο καί τήν ψυχὴ λεπτοφτιαγμένη ὥστε νά τὰ νοιώθῃς ὄλα, νά βλέπῃς καί νά μὴ χορταίνῃς, νά βάνῃς μέσα σου τὰ βάσανα τοῦ κόσμου, νά τρίβῃς στή σκέψι σου τίς ἰδέες καί τὰ γούστα του, νά κοιτᾷς τὸν πόνο καί νά θλίβεσαι καί νά τὰ βλέπῃς ὄλα σά γιά πρώτη

φορὰ ἀνοίγοντας τὰ μάτια μ' ἀπορία σάν παιδί καί νὰ κοιτᾷς ὄλα σά γιά τελευταία φορὰ μέ μιὰ ματιὰ βαθεῖα καί μακρεῖα κι' ἔπειτα νά σφοδαῖς τὰ μάτια ἀφίνοντας τήν καρδιά σου ἐλεύτερη νά αἰστανθῇ, τί θεῖς πιό μεγάλη εὐχαρίστησι. Τὸ κάθε τί κατραकुλαίει μέσα σου καί πέφτει ἥρεμα ἡ παραγμένα καί πέφτει ἄσκημα—τί σημαίνει. Κατακαθίζου ὄλα στά κατάβαθα, χαρές καί πίκρες. Φιλτράρονται οἱ λαχτάρεις καί τὰ αἰσθήματα καί μένου.

Τότε ἔχεις τήν αἰσθησι πὼς καταλαβαίνεις πιότερο τὸν κόσμο, ἄσχετα ἂν ἐκεῖνος δέν μπορεῖ νά σ' αἰστανθῇ.

Ἡ Τέχνη εἶναι τὸ ἀνάσασμα τῆς ψυχῆς καί τὸ τρα

γούδι απ' τὰ πὸ ἄμορφα ἀνάσασματα. Δὲν ἐπιβάλλεται, ἔρχεται μόνω του, ζεπιεῖται στὸν καλλιτέχνη σὰν ἀσθόρμητη, ψυχόρμητη ἔκφρασι πού ἔχει ἄμνηση ἐπιβρασι σ' ἄλους—βαρεῖς καὶ δυσκίνητους, ἄδαιξι καὶ μορφωμένους. Εἶναι ἡ ἀνανάκλασι τῆς αἰσθηματικῆς δεκτικότητος τοῦ δημιουργοῦ, τοῦ πόνου καὶ γενικὰ τῶν ἐκδηλώσεων του. Τραγοῦδι ἡ θλίψι κι' ἡ χαρά, σύνθεσι ἡ λαχτάρα ἢ τὸ πείσμα. "Ἄνετα κυματίζουν οἱ νότες, ἄβιαστα ἀφρίζουν, ἀνθίζουν σὲ φράσεις δλόκληρες, μπατοῦτες, λυρικές παρεκβάσεις, εὐρήματα, πινελιές. "Ἐνὼ πάντα μέσα τους μιά ζεσθὴ ψυχὴ ὑπάρχει.

Ἡ τέχνη τοῦ τραγοῦδιου ἀνθίζει ἀπὸ μιά γοητευτικὴ, ἀγνωστὴ σπορά. Εἶναι τὸ κρασί πού μᾶς φέρνει κέφι καὶ μᾶς μεθᾶ μέσα στὴν ἄχαρη ζωὴ τῆς καθημερινῆς βιοπάλης. Τὸ μουσικὸ εἶδος πού ἀφοπλίζει ἄλους μας, γιατί παρουσιάζεται χωρὶς ἀξιώσεις καὶ μεταφυσικὴ, σὰ νόμος τῆς ζωῆς μὲ τὴν ἐρωτόπαθὴ δόνησι τοῦ εὐκόλου λυρισμοῦ του, μὲ τὴν πίκρα τῆς μελαγχολίας καὶ τῆ γοητεία τῆς νοσταλγίας, μὲ τὸ παράπονο καὶ τὸν πόνο.

Σήμερα, σὲ μιά ἐποχὴ πού ἐξορίζει ἀμειλικτα ἀπ' τὴν τέχνη κάθε συγκίνησι καὶ κάθε πάθος, μέσα στὸ τραγοῦδι βρῖσκει κανένας ἄμορφες πλαστικὲς μελωδιές μὲ χρῶμα ζεστό καὶ εἰλικρινὴ μουσικὸ κραθασμό.

Τὸ μουσικὸ τῆς τεχνικῆς τοῦ τραγοῦδιου διατηρεῖται ἀναλλοίωτο ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες. Γιατὶ στὴν πραγματικότητα δὲν ὑπάρχει μουσικὸ, δὲν ὑπάρχει τίποτα. Παρουσιάζεται ἄβιαστο, ἀπαλό, τρυφερό, ἀληθινὸ, γεμάτο γλῶκα καὶ βαθειὰ αἰσθηματικότητος, γεμάτο συγκίνησι κι' ἀλήθεια.

Σὰν ποταμὸς ἄμορφος χύνεται στὴ γῆ τὸ μουσικὸ τοῦτο εἶδος, φερμένο ἀπὸ μιά ἀγνωστὴ κι' ἀστέρευτὴ πηγὴ. "Ἀνθρώποι πού βρῖσκονται μακριὰ ἀπὸ κάθε αἰσθηματικὴ ὄραιότητα, σοβαροὶ σκεπτικισταὶ τῆς ζωῆς καὶ μουσικοὶ ἀλγεβριστὰ μὲ τὴν ψυχὴ ἐρημικὰ κλεισμένη σὲ κάθε μελωδικὴ γοητεία, δὲν ἀποφεύγουν τὴν ἐπιρροὴ του.

Κυρίως εἶναι τὸ δημιουργήμα τοῦ πόνου τοῦ δημιουργοῦ των. Σὲ μιά τέτοια κατάστασι συνήθως φτιάχεται. Χεῖλια πού ἔχουν χάσει ἀπὸ καιρὸ τὸ χρῶμα τῆς χαρᾶς, μάτια πού τυφλώθηκαν ἀπ' τὰ δάκρυα, χέρια κρούα καὶ ψυχὲς παγωμένες, πάντα βρῖσκουν καταστάλαγμα ἐδῶ. "Ἀνάγκη ἀπαραίτητὴ τὸ νοιῶθουν, τὸ θέλει ὁ ὀργανισμὸς τους γιὰ νὰ συντηρηθῇ, ἡ ὑπαρξὶ τους ὀλάκερη.

Ὅ,τι χαρακτηρίζει περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο τὸν καλλιτέχνη τοῦ τραγοῦδιου (συνθέτῃ ἢ τραγοῦδιστῇ) σὰν δημιουργό, σὰν, τεχνίτη, σὰ δέκτη, σὰν ἐρημνευτὴ ἐντυπώσεων εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἡ εὐαίσθησι.

Μιά λεπτὴ, βαθειὰ, ἀσκημένη πλοῦσια ἀπὸ πείρα καὶ μάθησι εὐαίσθησι. "Ἐνας πόθος, κάποιος πόνος, λίγο πάθος, νὰ τὰ γνωρίσματά του κι' οἱ πρώτες ὕλες του ταυτόχρονα. Ἡ καλλιτεχνικὴ του ἰδιοφυία ἐδῶ ἀκριβῶς παίρνει θέσι. Μαζεῦει ὄλα τοῦτα τὰ χοντροκομμένα ὀλικά γιὰ νὰ τὰ χτυπήσῃ, νὰ τὰ δουλέψῃ καὶ νὰ φτιάξῃ ἕνα αὐστηρὰ τονισμένο τραγοῦδι, ἔτσι ὥστε κανένας φθόγγος, καμμιὰ λέξι νὰ μὴν ξεφεύγῃ ἀπ' τὴν γενικὴ ἁρμονία.

Συγκινήσεις ζεστές, αἰσθήματα βαθειὰ χοχλάζουν μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνη καὶ ζυμώνονται σ' ἕνα ὑπέροχο μίγμα πού βγαίνοντας ἀπὸ μέσα του θὰ πῆ αὐτὸ πού θέλει ὅπως ἐκεῖνος τὸ θέλει, ὅπως αὐτὸς τὸδε στὴ φαντασία του,

Κλείνοντας τότε τὰ μάτια (ἐσὺ ὁ ἀκροατῆς), συγκεντρώνεσαι στὸν ἑαυτὸ σου καὶ σκέπτεσαι πὼς σὲ κάποια μεριά τῆς γῆς, ἡ ζωὴ κρατιέται ἄμορφη... ἀρκεῖ μιά ἀπαλὴ φωνὴ νὰ σοῦ δίνεται, λίγοι στίχοι ζεστοί, κάποιες νότες βαλμένες σὲ γλυκεῖα μελωδικὴ φόρμα. Τοῦτο μόνον.

"Ἐνα κρυφὸ θέληγτρο κρῶβει πάντα ἡ τέχνη τοῦ τραγοῦδιου, μιά γοητεία πού ἀνταποκρίνεται βαθύτατα στὴν ἰδιοσυγκρασία κάθε λαοῦ.

Μ. Κ.